

1948.4.2 – פלוגת פלמ"ח כובשת את הקסטל

הכפר הערבי קסטל ישב בראש הר גבוה, במרחק של 10 ק"מ מערבית לירושלים. הכפר נמצא במקום שמבחינה אסטרטגית חשוב לשלטו בו. מתוכו הרבו הערבים לתקוף במעלה ההר את שיירות האספקה והנוסעים שעלו לעיר, וגרמו לכוחותינו אבדות רבות בנפש וברכוש. היה ברור, שאם כוחותינו לא יכבשו את משלט הכפר, לא יהיה אפשר להגיע לירושלים, שבאותה התקופה הייתה נצורה, באופן בטוח. הקרבות על הקסטל היו ארוכים וכללו מספר ניסיונות לכיבושו. בלילה שבין ה-2-3 באפריל, חדרה מחלקה מתוגברת וחוליית חבלנים לכפר. חוליית החבלנים הצליחה להגיע מבלי שתתגלה אל אחד הבתים ולפוצץ את הקיר המערבי. הפיצוץ גרם למנוסת בהלה של כל אנשי הכפר והכוח התוקף מצא בתים ריקים מאדם. בעקבות ידיעות שהגיעו על התקפה ערבית גדולה שמתארגנת, תגבר החי"ש את כוחותיו בקסטל ותפס עוד משלט בסביבה. כשהחלו התקפות של מאות ערבים, עמדו מולם רק 80 לוחמים שהלכו ונחלשו. ב-5 באפריל החריפו הקרבות בכל יישובי האזור, והתגברו ההתקפות גם על משלטי הקסטל. לוחמי החי"ש כבר היו מותשים לגמרי וביקשו עזרה, אך סיוע לא הגיע. ההתקפות על הקסטל נמשכו גם למחרת. ב-7.4 החלו התוקפים הערבים לחדור אל בין בתי הכפר, אך נהדפו. ב-8.4 תקפו כאלף ערבים את הקסטל בעוצמה רבה, הלוחמים שכבר היו מותשים התקשו לעמוד לבדם מול התוקפים הרבים. בצהרי אותו היום, יצאו לוחמי הגדוד החמישי לעזרת מגיני הקסטל. בעוד התגבורת מטפסת במעלה ההר, התמוטט מערך ההגנה בכפר תחת לחץ ההתקפות העזות של הערבים. הלוחמים, שעד אז החזיקו מעמד בקסטל, החלו לסגת.

מפקדי המחלקה של הגדוד החמישי הורו לאנשיהם לחפות על נסיגת הלוחמים, ורק אחר כך לסגת בעצמם. וכאשר הגיעה אש המסתערים הערביים אליהם, קרא המ"מ שמעון אלפסי לחייליו: "הטוראים נסוגים! המפקדים נשארים לחפות על נסיגתם!". לוחמים מעטים אלה נלחמו בגבורה נגד מאות התוקפים, לבדם וללא עזרה. בקרב זה נפלו 18 אנשי פלמ"ח ו-31 לוחמי חי"ש ועשרות נפצעו. סיפור גבורה מדהים זה של לוחמי הגדוד החמישי והחי"ש, שהסתיים אמנם באבדות כבדות, פתח למעשה את הקטע המזרחי של הכביש לירושלים והבטיח את שליטתנו בו. עוד באותו הלילה נכבש הכפר הנטוש מחדש, על ידי כוח מוגבר של הגדוד הרביעי, והפעם בקלות וללא נפגעים.

